

C-575/23. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2023. szeptember 15.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Conseil d'État (Belgium)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2023. augusztus 31.

Felperesek:

FT

AL

ON

Alperes:

État belge

Beavatkozó fél:

Orchestre national de Belgique

I. A tényállás és a megtámadott jogi aktus

- 1 2021. július 26-án benyújtott keresetével FT, AL és ON az arrêté royal du 1er juin 2021 relatif aux droits voisins du personnel artistique de l'Orchestre national de Belgique (az Orchestre national de Belgique művészeti személyzetének szomszédos jogairól szóló, 2021. június 1-jei királyi rendelet) (MB., 2021. június 4-i 2021042025. szám) megsemmisítését kéri.
- 2 A megtámadott jogi aktus elfogadása előtt az Orchestre national de Belgique (a továbbiakban: ONB) beavatkozó fél zenészei szomszédos jogainak hasznosításáról egyénileg tárgyaltak a központi egyeztető bizottságban.

- 3 2016 óta tárgyalások folynak a központi egyeztető bizottságban az ONB és a zenészek szakszervezeti küldöttségei között annak érdekében, hogy megállapodás szülessen a szomszédos jogok díjazásáról. Ezek a tárgyalások mindeddig nem jártak sikerrel.
- 4 2019 szeptemberében az ONB úgy döntött, hogy javaslatot tesz a zenészeknek arra, hogy írjanak alá egyéni szerződéseket, amelyek bizonyos átalányösszegeket állapítanak meg, azzal, hogy ezeket az összegeket azonnal kifizetik az említett szerződést aláíró zenészeknek, a többiek esetében pedig a királyi rendelet elfogadásáig visszatartják.
- 5 Ezt a királyi rendeletet, amely a megtámadott jogi aktust alkotja, 2021. június 1-jén fogadták el. Preambuluma többek között a következőket mondja ki:

„Tekintettel a digitális egységes piacon a szerzői és szomszédos jogokról, valamint a 96/9/EK és a 2001/29/EK irányelv módosításáról szóló, 2019. április 17-i (EU) 2019/790 európai parlamenti és tanácsi irányelvre;

[...]

Mivel a Code de droit économique (gazdasági törvénykönyv) XI.205. cikkének 4. §-a lehetővé teszi, hogy amennyiben az előadásokat az előadóművész munkaszerződés vagy szabályzat alapján nyújtja, az e szomszédos jogokból eredő vagyoni jogokat átruházzák a munkáltatóra, feltéve, hogy a jogok átruházásáról kifejezetten rendelkeznek, és az előadás a szerződés vagy szabályzat hatálya alá tartozik;

Mivel az Orchestre national de Belgique megfelelő működése szükségessé teszi, hogy az Orchestre national de Belgique előadóművészei előadásainak nyújtásával és felhasználásával kapcsolatos valamennyi jogot az Orchestre national de Belgique-re ruházzák át;

Mivel az (EU) 2019/790 irányelv [...] a 18. cikkében rögzíti az előadóművészek megfelelő és arányos díjazásának elvét, figyelembe véve a szerződési szabadság elvét, valamint a jogok és érdekek közötti méltányos egyensúlyt;

Mivel ugyanezen irányelv (73) preambulumbekkezdése kimondja, hogy az átalányösszegű kifizetés is minősülhet arányos díjazásnak, és hogy a tagállamok figyelembe vehetik az egyes ágazatok sajátosságait;

Mivel a jelen királyi rendeletben előírt díjazás az ágazat sajátosságaira, az Orchestre national de Belgique zenészei szomszédos jogainak hasznosításából származó nyereségre, valamint a szomszédos jogoknak a hasonló méretű és jogi helyzetű belgiumi zenekaroknál alkalmazott díjazására tekintettel megfelelőnek és arányosnak tűnik;

[...]”.

A királyi rendelet rendelkező része a következőképpen szól:

„1. cikk E rendelet alkalmazásában:

1° Előadóművész: az Orchestre national de Belgique zenésze, akit közjog szerinti szabályzat vagy munkaszerződés alapján foglalkoztatnak, kivéve a zenei igazgatói vagy szólista feladatot ellátó zenészeket.

[...]

8° Szolgáltatás: az előadóművészek minden olyan előadása, amely sugárzás, audiovizuális felvétel vagy hangfelvétel tárgyát képezi az Orchestre national de Belgique vagy annak jogutódai általi felhasználás céljából, és amely legalább három óra és legfeljebb négy óra, illetve »élő« koncert esetén a koncert tartamának megfelelő időtartamú. [...]

2. cikk Az előadóművész a jelen rendelet rendelkezéseinek megfelelően átruházza az Orchestre national de Belgique-re az Orchestre national de Belgique részére ellátott feladata keretében nyújtott előadására vonatkozó szomszédos jogokat.

3. cikk

1. § A 2. cikk alapján a következő szomszédos jogok kerülnek átruházásra az Orchestre national de Belgique-re a 4. és a 6. cikkben meghatározott juttatások ellenében: [...]

2. § A 2. cikknek és a jelen cikk 1. §-ának megfelelően átruházott jogok a szomszédos jogok teljes időtartama és az egész világ tekintetében kerülnek átruházásra.

[...]

4. cikk

1. § A 2. és a 3. cikk alapján átruházott jogok átruházásának ellenértékeként azon előadóművészek, akik az év egésze során gyakorolták tevékenységüket, bruttó 600 euró összegű éves juttatásban részesülnek. Azon előadóművészek esetében, akik nem gyakorolták a tevékenységüket az év egésze során, a juttatás fellépésenként bruttó 24 euró. [...]

2. § Ezt az összeget az előadóművészek részére »szomszédos jogok« címén kell kifizetni.

3. § A jelen cikk 1. §-ában említett, 600 euró összegű éves juttatás a szomszédos jogok 2. és 3. cikk szerinti átruházására legfeljebb 25 fellépésnek megfelelő éves kvóta erejéig terjed ki. [...]

[...]

A hangfelvételek stúdióban történő rögzítése [...] nem számít bele ebbe a kvótába. Ennek esetében hangfelvételenként 3000 euró összegű különleges juttatás fizetendő, amelyet egyenlő arányban kell megosztani a részt vevő előadóművészek között.

A televíziós közvetítés útján sugárzott, audiovizuális felvétel tárgyát képező szolgáltatások, amelyekért a szervező díjazást fizet az Orchestre national de Belgique részére, nem számítanak bele ebbe a kvótába. Az Orchestre national de Belgique által a televíziós közvetítésért kapott díjazást a részt vevő előadóművészeknek kell kifizetni, a részt vevő előadóművészek között egyenlő arányban történő megosztás szerint.

Az e bekezdésben meghatározott fellépési kvóta túllépése esetén az előadóművészek fellépésenként bruttó 24 euró összegű kiegészítő juttatásra jogosultak.

4. § A jelen cikk 1. §-a szerinti juttatás kiegészítéseként az előadóművész szomszédos jogok címén kiegészítő juttatásra jogosult valamely, kizárólag a magánjog hatálya alá tartozó személy és az Orchestre national de Belgique között létrejött szerződés teljesítése keretében. E kiegészítő juttatás kifizetése semmi esetre sem teheti veszteséggé e szerződésnek az Orchestre national de Belgique által történő teljesítését.

E juttatás az előadóművészek összessége tekintetében az Orchestre national de Belgique nettó bevételeinek 50%-ában kerül megállapításra a változó előállítási költségek (karmester, további zenészek, kórus, szólisták, terem, felvétel költségei, marketing, dramaturgia, stb.) levonását követően, és azt a részt vevő előadóművészek között egyenlő arányban kell megosztani.

[...]”.

II. Jogi háttér

1. Az uniós jog

- 6 A digitális egységes piacon a szerzői és szomszédos jogokról, valamint a 96/9/EK és a 2011/29 irányelv módosításáról szóló, 2019. április 17-i (EU) 2019/790 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2019. L 130., 92. o.) megerősíti a szerzők és előadóművészek védelmét. Számukra a műveik/teljesítményeik felhasználására vonatkozó szerződések keretében méltányos díjazáshoz való jogot vezet be.
- 7 A (72) és (73) preambulumbekkezdés kimondja:

„(72) A szerzők és előadóművészek általában gyengébb szerződéses helyzetben vannak, amikor díjazás ellenében történő felhasználás céljából engedélyt adnak, illetve jogaikat átruházzák, többek között saját

társaságaikon keresztül, és e természetes személyeknek szükségük van az ezen irányelv által biztosított védelemre ahhoz, hogy teljes mértékben élhessenek az uniós jog szerint harmonizált jogokkal. Ez a védelem iránti igény nem merül fel abban az esetben, ha a szerződéses partner végfelhasználóként jár el, és ő maga nem hasznosítja magát a művet vagy az előadást, ami többek között egyes munkaszerződések esetében fordulhat elő.

(73) A szerzők és az előadóművészek díjazásának megfelelőnek és arányosnak kell lennie az engedélyezett vagy átruházott jogok tényleges vagy potenciális gazdasági értékéhez képest, figyelemmel a szerző vagy az előadóművész teljes műhöz vagy más védelem alatt álló teljesítményhez való hozzájárulására, valamint az eset minden egyéb körülményére, például a piaci gyakorlatokra vagy a mű tényleges felhasználására. Az átalányösszegű kifizetés is minősülhet arányos díjazásnak, de az nem lehet főszabály. A tagállamok számára lehetővé kell tenni, hogy az egyes ágazatok sajátosságait figyelembe véve az átalányösszegű díjazás alkalmazására vonatkozó konkrét eseteket határozzanak meg. A tagállamok számára lehetővé kell tenni, hogy választásuk szerint hajtsák végre a megfelelő és arányos díjazás elvét különböző meglévő vagy újonnan bevezetett mechanizmusok révén, amelyek magukban foglalhatnak kollektív tárgyalásokat és egyéb mechanizmusokat is, feltéve, hogy ezek a mechanizmusok összhangban vannak az alkalmazandó uniós joggal.”

- 8 A (74)–(78) preambulumbekkezdés arra vonatkozik, hogy a szerzőknek és előadóművészeknek a jogaik gazdasági értékének felméréséhez információkra van szükségük, többek között arról, hogy e jogok az átruházásért kapott díjazáshoz képest a továbbiakban milyen gazdasági értékkel rendelkeznek, az átláthatóság e területen fennálló fontosságára, valamint a díjazás kiigazítására szolgáló mechanizmus szükségességére.
- 9 A (82) preambulumbekkezdés szerint: „Ezen irányelv egyetlen rendelkezése sem értelmezhető úgy, hogy az megakadályozza, hogy az uniós szerzői jogi jog értelmében kizárólagos jogokkal rendelkező jogosultjak engedélyezzék műveik vagy más védelem alatt álló teljesítményük ingyenes felhasználását, többek között nem kizárólagos, ingyenes felhasználási engedélyek bármely felhasználó javára történő megadása révén.”
- 10 A „Méltányos díjazás a szerzők és előadóművészek felhasználási szerződéseiben” című 3. fejezet többek a következő rendelkezéseket tartalmazza:

18. cikk – A megfelelő és arányos díjazás elve

(1) A tagállamok biztosítják, hogy amennyiben a szerzők és előadóművészek műveik vagy más védelem alatt álló teljesítményeik felhasználása céljából kizárólagos jogaik gyakorlását másnak engedélyezik vagy azokat másra átruházzák, megfelelő és arányos díjazásra legyenek jogosultak.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt elv nemzeti jogba történő átültetése során a tagállamok szabadon alkalmazhatnak különböző mechanizmusokat, figyelembe véve a szerződési szabadság elvét, valamint a jogok és érdekek közötti méltányos egyensúlyt.

19. cikk – Átláthatósági kötelezettség [...]

20. cikk – Szerződéskiigazítási mechanizmus

(1) A tagállamok biztosítják, hogy az e cikkben foglalthoz hasonló mechanizmusról rendelkező, alkalmazandó kollektív szerződés hiányában a szerzők és az előadóművészek vagy képviselőik jogosultak legyenek további megfelelő és méltányos díjazást követelni attól a féltől, akivel a jogok gyakorlásáról szerződést kötöttek, illetve azok jogutódjaitól, amennyiben az eredetileg kialakított díjazás aránytalanul alacsonynak bizonyul a művek vagy előadások felhasználásából származó valamennyi későbbi bevételhez képest.

[...]

22. cikk – A visszavonás joga

(1) A tagállamok biztosítják, hogy ha valamely szerző vagy előadóművész kizárólagosan jelleggel engedélyezte vagy ruházta át a művén vagy más védelem alatt álló teljesítményén fennálló jogai gyakorlását, akkor a mű vagy más védelem alatt álló teljesítmény felhasználásának hiányában a szerzőnek vagy előadóművésznek jogában álljon részben vagy teljes egészében visszavonni a jogok engedélyezését vagy átruházását.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt visszavonási mechanizmusra vonatkozó különös rendelkezésekről a nemzeti jogban lehet rendelkezni

[...].

A tagállamok a visszavonási mechanizmus alkalmazásából kizárhatnak olyan műveket vagy más védelem alatt álló teljesítményeket, amelyek több szerző vagy előadóművész hozzájárulásával jönnek létre.

[...].

26. cikk – Időbeli hatály

(1) Ezt az irányelvet valamennyi olyan mű és más védelem alatt álló teljesítmény vonatkozásában alkalmazni kell, amely 2021. június 7-én vagy azt követően a nemzeti szerzői jog alapján védelemben részesül.

(2) Ezen irányelv alkalmazása nem érinti a 2021. június 7. előtt végzett cselekményeket és szerzett jogokat.

[...]

29. cikk – Átültetés

(1) A tagállamok hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek 2021. június 7-ig megfeleljenek. [...]"

2. A nemzeti jog

- 11 A megtámadott jogi aktus elfogadásának időpontjában a gazdasági törvénykönyv XI. könyve a „Szerzői jogok és szomszédos jogok” című 5. cím „Szomszédos jogok” címet viselő 3. fejezetében a következő rendelkezéseket tartalmazta:

„XI.203. cikk [...]

Az e fejezetben elismert szomszédos jogok ingó jogok, továbbá részben vagy egészben átruházhatók és átszállhatnak a Code civil (polgári törvénykönyv) rendelkezéseivel összhangban. Többek között elidegenítés, illetve egyszerű vagy kizárólagos engedély tárgyát képezhetik.

[...]

XI.205. cikk

1. § Kizárólag az előadóművész jogosult előadásának bármilyen módon és formában történő – közvetlen vagy közvetett, ideiglenes vagy tartós, teljes vagy részleges – többszörözésére vagy a többszörözés engedélyezésére.

[...]

4. § Amennyiben az előadásokat az előadóművész munkaszerződés vagy szabályzat alapján nyújtja, a vagyoni jogok átruházhatók a munkáltatóra, feltéve, hogy a jogok átruházásáról kifejezetten rendelkeznek, és az előadás a szerződés vagy szabályzat hatálya alá tartozik.

[...]

Kollektív szerződések meghatározhatják az átruházás terjedelmét és részletes szabályait.

[...]

XI.206. cikk [...]

4. § eltérő rendelkezés hiányában a díjazás összege arányos az audiovizuális mű felhasználásából származó bevétellel. Ebben az esetben az előállító évente legalább egyszer eljuttatja az előadóművésznak az általa az egyes felhasználási módok szerint kapott bevételekről szóló kimutatást.

[...]”.

- 12 A loi transposant la directive 2019/790-t (a 2019/790 irányelvet átültető törvény) 2022. június 19-én hirdették ki. Ez a törvény módosított egyes fent hivatkozott rendelkezéseket.

A XI.205. cikk jelenleg a következőképpen szól:

„1. § Kizárólag az előadóművész jogosult előadásának bármilyen módon és formában történő – közvetlen vagy közvetett, ideiglenes vagy tartós, teljes vagy részleges – többszörözésére vagy a többszörözés engedélyezésére.

[...]

4. § Amennyiben az előadásokat az előadóművész munkaszerződés vagy szabályzat alapján nyújtja, a vagyoni jogok átruházhatók a munkáltatóra vagy azok gyakorlása a munkáltató számára engedélyezhető, feltéve, hogy a jogok átruházásáról vagy az engedélyezésről kifejezetten rendelkeznek, és az előadás a szerződés vagy szabályzat hatálya alá tartozik.

[...]”.

A felhasználási szerződésekben a megfelelő és arányos díjazáshoz való jog a következőképpen kerül rögzítésre:

„XI.205/1. cikk Amennyiben az előadóművész az előadásainak felhasználása céljából kizárólagos jogait felhasználási szerződés keretében másra átruházza vagy azok gyakorlását másnak engedélyezi, továbbra is jogosult megfelelő és arányos díjazásra”.

Végül az új XI.205/5. cikk a következőképpen rendelkezik:

„XI.205/5. cikk A kollektív szerződések különösen a következőket határozhatják meg:

1° a jogok átruházásának vagy gyakorlása engedélyezésének terjedelme;

2° a jogok átruházásának vagy gyakorlása engedélyezésének részletes szabályai;

3° az átruházásért vagy engedélyezésért járó díjazásra vonatkozó részletes szabályok;

[...]”.

III. Az alapeljárás feleinek alapvető érvei

1. Az első jogalap

- 13 A felperesek arra hivatkoznak, hogy a szomszédos jogok esetleges átruházására csak azok jogosultjának hozzájárulásával kerülhet sor. A gazdasági törvénykönyv XI.205. cikke 4. §-ának negyedik albekezdését úgy értelmezik, hogy az lehetővé teszi a szomszédos jogok kollektív szerződések útján történő átruházását, különösen akkor, ha az előadásokat munkaszerződés vagy szabályzat alapján nyújtják, és a vagyoni jogokat a munkáltatóra ruházzák át. Álláspontjuk szerint az előadóművészek jogszabály szerinti szomszédos jogainak átruházása csak a szabályzathoz hasonló szabályozási aktussal, de e jogok jogosultjainak hozzájárulásával, a szakszervezeti egyeztetésen alapuló kollektív szerződés útján történhet. Márpedig semmilyen kollektív szerződést nem kötöttek a szomszédos jogaik megtámadott jogi aktussal történő átruházásának terjedelmét és részletes szabályait illetően.
- 14 Az alperes és a beavatkozó fél azt állítja, hogy a XI.205. cikk 4. §-a a szomszédos jogok átruházása tekintetében kivételt tartalmazó rendszert állapít meg, különösen olyan esetben, amikor az előadásokra munkaszerződés vagy szabályzat alapján kerül sor. Álláspontjuk szerint ebben az esetben nem kell eleget tenni a polgári jog szabályainak. A szomszédos jogok átruházásáról a munkaszerződésben vagy adott esetben a szabályzat útján lehet rendelkezni. Az átruházás terjedelmére és részletes szabályaira vonatkozó kollektív szerződés megkötése csupán lehetőség.

2. Az ötödik jogalap

A felperesek érvelése

- 15 Az ötödik jogalap többek között az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 17. cikkének, az EUMSZ 10. és EUMSZ 288. cikknek, valamint a 2019/790 irányelv 18–20. és 22. cikkének megsértésén alapul.

Első rész

- 16 A szomszédos jogok szellemi tulajdonjognak minősülnek, amelyek védelmét többek között a Charta 17. cikke biztosítja. E jogok átruházása lehetséges, azonban a gazdasági jogi törvénykönyv XI.205. cikkének 4. §-ában előírt feltételek mellett, amely folytán e jogok átruházásának terjedelme és részletes szabályai meghatározhatóak akár egyéni szerződés, akár polgári jogi jellegű „kollektív szerződés” útján, ami a felek közötti akarategységet feltételez.
- 17 A közsférában a munkáltatók és a munkavállalók közötti munkaviszonyt és különösen az e munkaviszonyra vonatkozó pénzügyi feltételeket a közigazgatási hatóság egyoldalúan, a törvény tiszteletben tartásával folytatott tárgyalást követően elfogadott szabályozási aktusok útján határozza meg. Az ONB és személyzete – legyen szó akár szabályzat hatálya alá tartozó, akár szerződéses

alkalmazottokról – a közigazgatási jogra jellemző e sajátos jogi helyzet keretébe illeszkedik. Ebben a kontextusban valósítja meg a megtámadott jogi aktus egyoldalúan a szabályzat hatálya alá tartozó és szerződéses zenészek szomszédos jogainak az érintettek egyéni hozzájárulása vagy kollektív szerződés nélküli átruházását. Márpedig ami a vagyoni jogokat illeti, azok nem ruházhatók át a jogosult hozzájárulása nélkül, amely kollektív szerződés formáját öltheti. Mivel nem írták elő az egyes zenészek külön-külön való hozzájárulását – ami nem felelne meg az egyenlőség és a hátrányos megkülönböztetés tilalma elvének, amelyeknek irányadónak kell lenniük a hasonló helyzetek szabályozási aktusban történő meghatározása esetén –, a megtámadott jogi aktust nem lehetett kollektív szerződés nélkül elfogadni.

- 18 A felperesek úgy vélik, hogy a szabályzat hatálya alá tartozó munkavállalóként vonatkoznak rájuk a 2019/790 irányelv 3. fejezetének rendelkezései. A munkaszerződéssel alkalmazott művészek e rendelkezések személyi hatálya alá tartoznak, míg a szabályzat alapján foglalkoztatott művészek nincsenek kifejezetten kizárva a hatálya alól.
- 19 A 2019/790 irányelv 18. cikkét az irányelv (72) és (73) preambulumbekzdésére tekintettel kell értelmezni. Az ONB nem az irányelv (72) preambulumbekzdése értelmében vett végfelhasználóként jár el, hanem az előadóművészek jogait annak érdekében kívánja megszerezni, hogy a művészek előadásait harmadik személyekkel együtt ő maga hasznosítsa. Ebből következik, hogy mind a munkaszerződéssel alkalmazott művészeknek, mind az ONB szabályzata alapján foglalkoztatott művészeknek részesülniük kell az irányelvben előírt védelemben.

Második rész

- 20 A második részben a felperesek megállapítják, hogy a megtámadott jogi aktust – amelyet 2021. június 1-jén fogadtak el, hogy az a *Moniteur belge*-ben való kihirdetésének napján, azaz 2021. június 4-én pénteken hatályba lépjen – a legvégső időpontban, 2021. június 7-e hétfőt, vagyis a 2019/790 irányelv átültetési határidejének lejártát megelőző utolsó munkanapon hirdették ki.
- 21 A felperesek szerint az alperes azzal, hogy a megtámadott jogi aktust közvetlenül az átültetés határidejének lejártát megelőző napon fogadta el, úgy vélte, hogy kibújhat ezen irányelv előírásai alól, amelyek megerősítik az előadóművészek védelmét, és biztosítják számukra azt a jogot, hogy a jogaik átruházásáról szerződéses tárgyalásokat folytassanak, megfelelő és arányos díjazásban, valamint siker esetén további díjazásban részesüljenek.
- 22 A megtámadott jogi aktus sérti ezeket a kötelezettségeket, mivel a szomszédos jogok kötelező átruházását vonja maga után, és ezen átruházás ellentételezéseként olyan díjazást ír elő, amely egyáltalán nem megfelelő és arányos, nem ír elő semmilyen kiegészítő díjazást siker esetére, és nem biztosít az e jogok hasznosításával kapcsolatos tájékoztatáshoz és betekintéshez való jogot.

- 23 Az 1997. december 18-i Inter-Environnement Wallonie ítéletből (C-129/96, EU:C:1997:628) következik, hogy a tagállamoknak az átültetésre előírt határidőn belül tartózkodniuk kell az olyan jellegű intézkedések meghozatalától, amelyek komolyan veszélyeztetnék a szóban forgó irányelv által meghatározott célt, amely következtetést a 2006. július 4-i Adeneler és társai ítélet (C-212/04, EU:C:2006:443) is megerősítette. Ezen ítélkezési gyakorlat értelmében a nemzeti hatóság nem fogadhat el az átültetés alatt álló irányelvet sértő rendelkezéseket, hanem éppen ellenkezőleg, annak már meg kell felelnie.
- 24 A 2019/790 irányelv 26. cikkének (2) bekezdésében említett, 2021. június 7. előtt „végzett cselekmények” nem lehetnek a hatóságok által „elfogadott” aktusok, amely hatóságoknak tiszteletben kell tartaniuk a már hatályban lévő irányelvet. A megtámadott jogi aktus általános jellegű rendelet, amelyre vonatkozik az irányelv rendszere, még akkor is, ha e jogi aktust 2019. június 9. és 2021. június 7. között fogadták el. Az irányelv 26. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az a szerzők és előadóművészek által szerzett jogokat, nem pedig a felhasználók által szerzett jogokat védi. Végül, ez a rendelkezés csak a szabályszerűen, azaz az uniós jog tiszteletben tartásával szerzett jogokat védi. A 26. cikk (2) bekezdése csak akkor alkalmazható a 2019. június 6. után szerzett jogokra, ha azok nem veszélyeztetik komolyan a 2019/790 irányelv céljait.
- 25 Az irányelv 26. cikkét az irányelv (82) preambulumbekkezdésére tekintettel, úgy kell értelmezni, hogy az a szerzők és előadóművészek által szerzett jogokat, nem pedig a felhasználók által szerzett jogokat védi.

Az alperes érvelése

Az első részről

- 26 Az alperes rámutat, hogy a 2019/790 irányelv 26. cikkének alkalmazása nem érinti a 2021. június 7. előtt végzett cselekményeket és szerzett jogokat. Másrészt a szabályzat hatálya alá tartozó alkalmazottak – így az ONB zenészei – pénzügyi helyzete nem tartozik a 2019/790 irányelv hatálya alá. A felperesek tehát nem követelhetik az irányelv 18–23. cikkének alkalmazását, amely cikkek kizárólag a szomszédos jogaik hasznosítására irányuló szerződéssel rendelkező művészeket érintik, nem pedig a szabályzat hatálya alá tartozó alkalmazottakat.

A második részről

- 27 Az alperes vitatja, hogy olyan rendelkezéseket hozott volna, amelyek komolyan veszélyeztethetik az irányelv által meghatározott cél elérését. Ez az irányelv nem a szabályzat alapján foglalkoztatott művészekre, hanem kizárólag a szerződés alapján foglalkoztatott művészekre alkalmazandó. Bár a megtámadott jogi aktus álláspontja szerint nem tartozik az irányelv hatálya alá, jelzi, hogy úgy döntött, hogy a megtámadott jogi aktus kidolgozása során az irányelv általános irányvonalát követi. A megtámadott jogi aktus ennek megfelelően a

preambulumában kifejezetten hivatkozott az irányelvre, és az ONB zenészeinek megfelelő és arányos díjazását írta elő.

- 28 A megtámadott jogi aktus nem zárja ki annak lehetőségét, hogy a megtámadott jogi aktus címzettjeinek minősülő művészek egyéni megállapodást vagy kollektív szerződést kössenek az ONB-val az átruházás részletes szabályainak és terjedelmének meghatározása érdekében. A megtámadott jogi aktus maga tartalmazza az összes olyan információt, amelyre a zenészeknek szükségük van ahhoz, hogy meg tudják állapítani díjazásuk megfelelőségét és arányosságát.
- 29 Az alperes vitatja az irányelv 20. cikkének megsértését, mivel a felperesek nem bizonyítják, hogy a megtámadott jogi aktusban előírt díjazás aránytalanul alacsonynak bizonyul a művek vagy előadások felhasználásából származó bevételek összességéhez képest. Az a tény, hogy a megtámadott jogi aktus nem ír elő megfelelő és méltányos további díjazást siker esetére, nem veszélyezteti az irányelv által meghatározott cél elérését, és nem zárja ki az előadóművészek azon lehetőségét, hogy siker esetén kiegészítő díjazást követeljenek, és arról külön megállapodás útján tárgyaljanak az ONB-val.
- 30 Ezenkívül az a tény, hogy a megtámadott jogi aktus nem írja elő a jogok átruházása felhasználás hiányában történő visszavonásának lehetőségét, különösen a munkaszerződés alapján foglalkoztatott előadóművészek esetében, nem veszélyezteti az irányelv által meghatározott cél elérését. A zenekar előadásainak esete, amely előadások magukban foglalják a zenekart alkotó valamennyi zenész előadását, a 2019/790 irányelv 22. cikke (2) bekezdésének második albekezdésében foglalt kizárási lehetőség hatálya alá tartozik.

A beavatkozó fél érvelése

- 31 A beavatkozó fél úgy véli, hogy a 2019/790 irányelv 18–23. cikke, amelyet a Bizottság által előterjesztett eredeti javaslat nem tartalmazott, homályosan került megfogalmazásra, és az átültetést illetően igen széles mozgásteret hagy a tagállamok számára.
- 32 A beavatkozó fél szerint a felperesek a következő okok miatt nem hivatkozhatnak erre az irányelvre:
- az irányelv a belga jogban közvetlenül nem alkalmazható;
 - a jogbiztonság érdekében a 26. cikk kimondja, hogy az irányelv (és így az azt átültető rendelkezések) semmiképpen sem alkalmazandó a 2021. június 7. előtt szerzett jogokra. A 2021. június 7. előtt végrehajtott átruházások tehát nem tartoznak az irányelv hatálya alá. Márpedig a megtámadott jogi aktus 2021. június 4-én lépett hatályba, így ezen irányelv rendelkezései azt egyáltalán nem érinthetik;
 - az irányelvre kizárólag a „felhasználási szerződésekre” vonatkozó 18–22. cikkét illetően történik hivatkozás, noha kétséges, hogy e cikkek

alkalmazandók-e a munkaszerződés vagy szabályzat keretében nyújtott előadásokra vonatkozó szomszédos jogok átruházására.

- 33 Mindenesetre a megtámadott jogi aktus nem veszélyeztetheti a 2019/790 irányelvben meghatározott cél elérését. A megtámadott jogi aktusban előírt díjazási rendszer teljes mértékben megfelel a 2019/790 irányelvben meghatározott célnak.
- 34 Valamely jog szerződés vagy a jog megszerzését eredményező jogszabályi vagy szabályozási rendelkezés alapján szerzhető meg. A 2019/790 irányelv 26. cikke szerint a 2021. június 7. előtt a szerződés alapján vagy más módon átruházott jogokat az irányelv nem érinti. Ezen irányelv szabályai nem alkalmazandók a 2021. június 7. előtti jogi aktusokra.

3. A hatodik jogalap

- 35 A hatodik jogalap különböző rendelkezéseknek, köztük a Charta 17. cikkének és a 2019/790 irányelv 18–22. cikkének a megsértésén alapul.

A felperesek érvelése

- 36 Az irányelv alkalmazhatóságát illetően a felperesek arra hivatkoznak, hogy a megtámadott jogi aktust mint cselekményt az alperes nem „végezte”, hanem egyoldalúan „elfogadta”.

Első rész

- 37 A szomszédos jogokért járó, a megtámadott jogi aktusban előírt díjazás nem megfelelő és nem arányos, és nem alapul semmilyen objektív és releváns tényezően, amely lehetővé tenné észszerű jellegének értékelését.
- 38 A 2019/790 irányelv (73) preambulumbekzdéséből következik, hogy ahhoz, hogy a díjazást az átruházott jogok tényleges vagy potenciális értékéhez képest megfelelőnek és arányosnak lehessen tekinteni, figyelembe kell venni a művészek az előadáshoz való hozzájárulását és minden egyéb körülményt, például a piaci gyakorlatokat vagy a mű tényleges felhasználását. Az általányösszegű díjazás elfogadható az egyes ágazatok sajátosságainak figyelembevételével, de ezt az összeget objektív és releváns módon kell megállapítani, figyelembe véve a fent említett tényezőket.

A megtámadott jogi aktus által előírt díjazás meghatározása érdekében az alperes nem támaszkodott semmilyen, az ágazatra vonatkozó adatra, figyelemmel az ágazat sajátosságaira. Például az ONB zenészei szomszédos jogainak hasznosításából származó nyereség nem ismert, és így nem minősülhet viszonyítási alapnak.

- 39 A 2016 és 2019 között folytatott megbeszélések során az ONB javaslatai változtak, aminek folytán 2017 májusa és 2021 februárja között a javaslata a 25 koncert után járó 320 euróról 600 euróra emelkedett, anélkül hogy ez a változás bármilyen objektív és releváns értékelési tényezőn alapulna.
- 40 Összehasonlítóképpen nem veszik figyelembe a méretét és jogi helyzetét tekintve az ONB-hez hasonló egyetlen zenekar, a Théâtre royal de la Monnaie-nél több éve fennálló, szomszédos jogokra vonatkozó díjazást. Ez utóbbi esetében egy „kollektív szerződés” alapján alkalmazott mechanizmus évente körülbelül 2500 euró összegű díjazást ír elő. Az összehasonlítás azt mutatja, hogy az ONB zenészei olyan díjazásban részesülnek, amely nyilvánvalóan nem megfelelő és nem arányos, és amelyet egyáltalán nem igazolnak objektív, releváns és észszerű megfontolások.

Második rész

- 41 A második részben a felperesek arra hivatkoznak, hogy a megtámadott jogi aktus nem tartalmaz olyan mechanizmust, amely biztosítaná, hogy a szomszédos jogok jogosultjai által nyújtott előadások felhasználásának sikere esetén kiegészítő díjazást fizessenek a jogosultaknak.
- 42 Noha a megtámadott jogi aktus 4. cikkének 4. §-a előír kiegészítő juttatást, az az ONB és valamely magánjogi részvénytársaság között létrejött olyan szerződés teljesítésétől függ, amelynek célja előadások előállítása többek között egy adókedvezményre vonatkozó mechanizmus alkalmazásával. Ez az együttműködés lehetővé teszi a nyereség maximális privatizálását a magántársaság javára, és az állam és a zenészek hátrányára maximális előállítási költségeket terhel az ONB-re.
- 43 A megtámadott jogi aktus tehát egyáltalán nem felel meg a 2019/790 irányelvben foglalt azon elvnek, amely arra irányul, hogy biztosítsa a zenészek méltányos díjazását a művek általuk történő előadása felhasználásának sikere esetén.
- 44 A megtámadott jogi aktus 4. cikkének 4. §-a, amely nem biztosít semmilyen átláthatóságot a szerződések és az előállítási költségek tekintetében, teljesen bizonytalanná teszi a kiegészítő juttatás kifizetését, mivel e kifizetés semmi esetre sem teheti veszteségessé az ONB szerződésének teljesítését, és valamennyi változó előállítási költség levonható.
- 45 A megtámadott jogi aktusban előírt általánosdíjazás egyszerűen indexált. Márpedig ez a jogi aktus a szomszédos jogok időtartamára (50 év) és az egész világra vonatkozó átruházást valósít meg, és nem ír elő az általánosdíjazás kiigazítására vonatkozó rendelkezést arra az esetre, ha ezen időszak alatt az ONB előadásainak felhasználásából származó összes bevétel azt mutatja, hogy ez a díjazás aránytalanul alacsony e bevételhez képest. Ha valamely felvétel kereskedelmi sikert ér el, ez a díjazás soha nem kerül kiigazításra. Ez sérti a 2019/790 irányelv 20. cikkét, valamint a megfelelő és arányos díjazás elvét.

Harmadik rész

- 46 A megtámadott jogi aktus egyetlen rendelkezése sem teszi lehetővé a zenészek számára, hogy ellenőrizzék az átruházott jogok díjazását meghatározó szempontokat, továbbá nem ír elő sem közös elszámolást, sem pedig a jogok ONB általi hasznosítására vonatkozó adatok közlését vagy megosztását. A zenészeknek, akik semmilyen betekintési joggal nem rendelkeznek a magánjogi partnertársaság vezetését illetően, semmilyen lehetőségük nincs arra, hogy ellenőrizzék az e társaság és az ONB közötti szerződés keretében nyújtott előadásokból eredő szomszédos jogok felhasználásának eredményeit.

Negyedik rész

- 47 A megtámadott jogi aktus nem tartalmaz olyan mechanizmust, amely lehetővé tenné, hogy a szomszédos jogok jogosultjai az ONB általi felhasználás hiányában visszavonják e jogokat, tehát nem felel meg a 2019/790 irányelvben foglalt elveknek.

Az alperes érvelése

- 48 Az alperes azzal érvel, hogy a felperesek nem címzettjei a 2019/790 irányelvnek, és hogy az nem vonatkozik a szabályzat hatálya alá tartozó alkalmazottakra.

Az első részről

- 49 A 2019/790 irányelv 18. cikkével nem ellentétes az, ha az előadóművészek szomszédos jogainak díjazását királyi rendelet rögzíti a szabályzat alapján foglalkoztatott előadóművészek esetében. A munkaszerződéssel foglalkoztatott művészek esetében a megtámadott jogi aktus kibocsátója figyelembe veszi a szerződési szabadság elvét, amint az e jogi aktus preambulumbekzdéseiből kitűnik.
- 50 Annak értékeléséhez, hogy az előadóművészek díjazása megfelelő és arányos-e, figyelembe kell venni, hogy a zenekar egyes zenészei által átruházott jogok nem rendelkeznek semmilyen tényleges vagy potenciális gazdasági értékkel a rögzített művekre vonatkozó szerzői jogok, az ONB más művészeinek szomszédos jogai és az átruházott felvételek előállítójának szomszédos jogai nélkül. A zenekar művészeinek szomszédos jogai csak kis részét teszik ki azoknak a szellemi tulajdonjogoknak, amelyeket az ONB-nek meg kell szereznie ahhoz, hogy szabadon felhasználhassa a zenészek előadásait. Azon előadóművészek díjazása, akikre a megtámadott jogi aktus vonatkozik, megfelelő és arányos az átruházott jogok tényleges vagy potenciális gazdasági értékéhez képest.
- 51 Ezenkívül a felperesek által hivatkozott jogalap kizárólag a 600 eurós átalánydíjazásra vonatkozik, és figyelmen kívül hagyja a megtámadott jogi aktus által előírt számos egyéb díjazást, amelyek az átruházott jogok hasznosításából származó teljes nettó bevétel egészének vagy egy részének felelnek meg, tehát nyilvánvalóan arányosak és megfelelőek.

- 52 A 2019/790 irányelv 26. cikkének (2) bekezdése „cselekményről”, nem pedig „szerződésről” vagy „megállapodásról” beszél, így a „végzett cselekmény” kifejezés magában foglalja a végrehajtó hatalom által elfogadott jogi aktusokat is.

A második részről

- 53 Az irányelv nem írja elő, hogy az ONB előadóművészeinek díjazását előadásuk felhasználásának esetleges sikerétől függően minden esetben meg kell határozni, hanem csak abban az esetben, ha a díjazás aránytalanul alacsonynak bizonyul az előadások felhasználásából származó bevételhez képest.

A harmadik részről

- 54 A megtámadott jogi aktus 4. cikkének 3. §-ában szereplő 600 eurós átalánydíjazás meghatározásának szempontjai egyértelműek, és azokat a zenészek – akik ismerik az előadások számát, amelyeken részt vettek és tudják, hogy ezen előadásokat rögzítették-e vagy sem, – könnyen ellenőrizhetik. Az egyéb arányos díjazások meghatározásának szempontjai is egyértelműek (a változó előállítási költségek levonása utáni nettó bevétel). Elegendő, ha a zenészek az általuk kapott százalék alapján rekonstruálják a nettó bevétel teljes összegét.

A beavatkozó fél érvelése

- 55 A beavatkozó fél szerint a 2019/790 irányelv 18–22. cikke csak felhasználási szerződés keretében alkalmazható. A jelen esetben az ONB nem köt felhasználási szerződést zenészeivel.
- 56 Az első részt illetően a 2019/790 irányelv angol és holland nyelvi változatára, valamint a (61) és (73) preambulumbekzdésére támaszkodva azzal érvel, hogy az irányelv 18. cikkének francia szövegében tévesen van szó „proportionnelle” [arányként meghatározott] és nem „proportionnée” [arányos] díjazásról. A díjazás tehát akkor felel meg az irányelvnek, ha arányos (az engedélyezett vagy átruházott jogok tényleges vagy potenciális gazdasági értékéhez képest), függetlenül attól, hogy átalánydíjazásról vagy arányként meghatározott díjazásról van szó.
- 57 A megtámadott jogi aktus az irányelv értelmében vett „megfelelő és arányos díjazást” ír elő, mivel a zenészek évi 600 eurós átalánydíjazásban részesülnek, amely egy, 25 előadásból álló kvótát fedez, valamint több, az ONB-nek a szomszédos jogaik hasznosításából származó nettó bevételével arányos juttatásban részesülnek. A megtámadott jogi aktus által előírt juttatások tehát nyilvánvalóan észszerű kapcsolatban állnak az így átruházott jogok tényleges gazdasági értékével. Végül a megtámadott jogi aktusban előírt díjazások megfelelnek az ágazatban követett gyakorlatnak.
- 58 A 2019/790 irányelv 18. cikke egyáltalán nem írja elő, hogy az átruházásra a szóban forgó zenészekre irányadó szabályzattól elkülönülő megállapodás útján kerüljön sor, hanem éppen ellenkezőleg, a (2) bekezdésében úgy rendelkezik, hogy „a tagállamok szabadon alkalmazhatnak különböző mechanizmusokat”.

A második részről

- 59 A megtámadott jogi aktusban előírt juttatások nem minősíthetők „a művek vagy előadások felhasználásából származó valamennyi későbbi bevételhez képest [aránytalanul alacsony]” díjazásnak, mivel többek között a szomszédos jogok hasznosításából származó nettó bevétellel arányos díjazásból állnak, és az ONB által elért nettó bevétel 50–100%-át teszik ki.

IV. A kérdést előterjesztő bíróság értékelése

- 60 Azok a kérdések, hogy egyrészt a 2019/790 irányelvet alkalmazni kell-e a szabályzaton alapuló munkaviszony keretében átruházott szomszédos jogokra, másrészt pedig, hogy ezen irányelvvel ellentétes-e a szomszédos jogok 2021. június 7. előtti átruházásáról szóló egyoldalú szabályozási aktus elfogadása, az ügy érdemét érintik.
- 61 Noha a megtámadott jogi aktus preambuluma kifejezetten hivatkozik a 2019/790 irányelvre, és indokolja az előbbinek az utóbbival való összhangját, az alperes – a jelen eljárás keretében először – azzal érvel, hogy „a felperesek nem követelhetik az irányelv »Méltányos díjazás a szerzők és előadóművészek felhasználási szerződéseiben« című 3. fejezetét alkotó 18–23. cikkének alkalmazását, amely cikkek – amint azt a cím is jelzi – kizárólag a szomszédos jogaik felhasználására irányuló szerződés keretében foglalkoztatott előadóművészekre vonatkoznak, nem pedig a szabályzat alapján foglalkoztatott alkalmazottakra”.
- 62 A beavatkozó fél továbbá arra hivatkozik, hogy „kétséges, hogy e cikkek alkalmazandóak lennének a munkaszerződés vagy szabályzat keretében nyújtott előadásokra vonatkozó szomszédos jogok átruházására”. A beavatkozó fél az irányelv (72) preambulumbekkezdésére hivatkozik.
- 63 Az alperes és a beavatkozó fél egyébiránt előadja, hogy az irányelv alkalmazása „nem érinti a 2021. június 7. előtt végzett cselekményeket és szerzett jogokat”, míg a megtámadott jogi aktus az ONB zenészeinek szomszédos jogait 2021. június 4-én ruházta át.
- 64 Az alperes és a beavatkozó fél érvelése felveti a kérdést, hogy a 2019/790 irányelv, és különösen annak 18–23. cikke vonatkozik-e a szomszédos jogok szabályzaton alapuló munkaviszony keretében történő átruházásának esetére, és ha igen, az alperes köteles volt-e tiszteletben tartani ezeket a rendelkezéseket, amikor az ezen irányelv átültetésére nyitva álló időszak alatt elfogadta a megtámadott jogi aktust, amely az ONB zenészeinek szomszédos jogainak egyoldalú átruházására vonatkozik.
- 65 Ezek a kérdések az uniós jog értelmezésére vonatkoznak, ezért azokat az EUMSZ 267. cikk alapján az Európai Unió Bírósága elé kell terjeszteni.

V. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 1) Úgy kell-e értelmezni a digitális egységes piacon a szerzői és szomszédos jogokról, valamint a 96/9/EK és a 2011/29/EK irányelv módosításáról szóló, 2019. április 17-i (EU) 2019/790 európai parlamenti és tanácsi irányelv 18–23. cikkét, hogy azokkal ellentétes a szabályzat hatálya alá tartozó alkalmazottak munkaviszony keretében nyújtott előadásokra vonatkozó szomszédos jogainak rendeleti úton történő átruházása?
- 2) Igenlő válasz esetén úgy kell-e értelmezni a digitális egységes piacon a szerzői és szomszédos jogokról, valamint a 96/9/EK és a 2011/29/EK irányelv módosításáról szóló, 2019. április 17-i (EU) 2019/790 európai parlamenti és tanácsi irányelv 26. cikkének (2) bekezdésében szereplő „végzett cselekmények” és „szerzett jogok” fogalmát, hogy azok többek között a szomszédos jogoknak egy 2021. június 7. előtt elfogadott szabályozási aktussal történő átruházására is vonatkoznak?